

KJAK

Eitt stórt vónbrot, at okkara uppskot um leingjan av barnsburðarfarloyvinum fall

SIRID STENBERG
Tjóðveldi

Spurningurin er so hví uppskotið fall, og hvør vann nakað við tað? Familjurnar og børnini taptu so – og harvið samfelagið alt.

Í veruleikanum hevði alt kunnað verið so gott. Tað man vera sjálvdan at løgtingið kemur til slík uppskot, har figgingin er tøk, og fólk eru samd um, at leingjan av barnsburðarfarloyvinum er ein gongd leið.

Meðan grannalondini seinastu árin hava framt munandi batar í barnsburðarfarloyvinum, eru vit eftirbátar. Vit brilliera við at hava tað stytsta farloyvi. Tískil átti tað at verið sjálvsagt at fingið lagt 8 vikur afturat barnsburðarfarloyvinum, tá ið peningur nú var til endamálið. Og tað er bert eitt neyðugt fet á leiðini móti, at barnsburðarfarloyvi verður

eitt ár. Afturat hesum eru fleiri onnur viðurskifti at fáa greiðu á, so sum økt farloyvi til pápan, spurningurin um eftirløn á útgjaldið, trupulleikarnar hjá lesandi, og mangt annað.

Minkandi barnatal

Ein av okkara allarstørstu avbjóðingum er minkandi barnatalið. Í fjør blivi 576 børn fødd, og tað er søguliga lágt. Afturat hesum er at siga, at føroysku konurnar eru raskastar at eiga børn, tí vit fáa í miðal flest børn í norðanlondum. Trupulleikin er tíverri tann, at vit hava ov fáar kvinnur. Neyvan kann ein betri barsilsskipan einsamøll fáa vent hesi gongdini, men hon kann so avgjørt vera við til at skapa betri trivnað og umstøður fyri familjurnar. Og har familjur

trívast og búgva, har eru menningarmøguleikar í samfelagnum.

Strongdar familjur

Flest øll mugu vera samd um, at tær 30 vikurnar mamman í dag fær, og tær 4 sum pápin eigur ikki eru nøktandi. Vit uppliva í dag, at børnini í mongum førum koma alt ov tíðliga á dagstóvn. Tey flestu duga ikki at sita, eru kanska júst byrjaði at eta við skeið, og eru sum heild ikki búgvín at fara út. Bróstabarnið má kanska eisini gevast at súgva. Úrslitið er ofta sjúkradagar omaná sjúkradagar, sum plágjar barnið, og sum skapar stóra strongd í familjunum, tí tað aftur skapar trupulleikar fyri nógv á arbeidsplassinum.

Alsamt fleiri familjur royna at fáa sær nakrar vikur afturat barnsburðarfarloyvinum við sjálvi at gjalda. Men hvat við tí familjuni, ella tí staka, sum ikki hevur ráð til tess? Er veruleikin í dag ikki tann, at hesi ikki hava annan møguelika enn at koyra børnini tíðlig út fyri at sleppa til arbeiðis, fyri at yvirleva? Longu her hava vit lagt betri lunnur undir heilsu og menningarmøguleikar hjá nøkrum børnum, tí nøkur kunnu keypa sær farloyvi, og onnur ikki. Hetta eiga

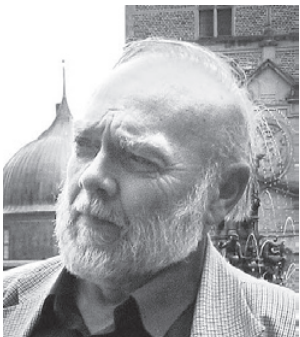
vit sum skjótast at koma burturfrá, við at skapa eins møguleikar fyri øll.

Peningur sum er kravdur inn til barlisskipan, endar í landskassanum

Hvørt ár krevur landið pening inn í barsilsgjaldið frá øllum løntakarum í landinum. Peningur sum er til, at foreldrini kunnu vera heima hjá barninum. Í verandi løtu er stórt yvirskot í barsilsskipanini, og tann peningurin fer í landskassan og ikki til børnini. Hetta eiga vit ikki undir nøkrum umstøðum at góðtaka. Men í staðin fyri at samtykkja okkara uppskot, so valdi samgonga at atkvøða nei, við tí grundgeving, at bólkurin, sum Johan Dahl hevur sett at viðgera fólkafráflyting møguliga fór at koma við tilmælum um langt barnsburðarfarloyvi. Ergo, man vil heldur kanna og finna útav um vit hava tann trupulleika, sum vit øll vita, at vit hava, og so kanska gera nakað við hann. Tí hví ikki bara seta tað í verk, sum øll vita er rætt. Tað kann ikki vera so livandi galið, at man vil ofra umstøðurnar hjá børnum og familjum, fyri at vinna á andstøðuni?

Tá hava øll tapt!

Serføroyskur journalistikkur ella »tíðinda-smíðing«

VIRGAR T. DALSGAARD

Tað virkar eitt sindur barokt, at man í bløðunum er farin at ógvast um, at tað sonevnda Kringvarpið er farið at brúka Høgna Hoydal sum kommentator. Men tað er jú **heilt eftir synopsis-bókini** hjá tjóðveldisbandanum. Soleiðis vilja fullveldisgarpar hava, at *tíðindi skulu smíðast!* **Public service** í Føroyum er næstan pr. definition blivin **RE-public(an) service** hjá einoygdum tjóðveldisfólki.

Tosar man við mannin á gøtuni um Kringvarpið, so eru sjáldan tvær meiningar um, at hesin alment licensfinancieraði *heilavaskistovnur*, stórt sæð meginpartin av tíðini, hevur verið eitt sera illa camouflerað tjóðveldis-reiður? Tey flestu hava sjáldan kunnað sporað nakran objektivitet í tíðindaburðinum, heldur ikki í teimum naivu interviewunum hjá varpingarmonnum. Teirra subjektivitetur er aloftast vulgerur og lítið innpakkaður; - tann primitiva receptin er næstan líka einføld, sum interviewarin er sjálvur:

Loysingarfólk verða varliga kínd og ballaði inn, meðan sambandsfólk verða ófólkaliga viðfarin, viðhvørt opinlýst háðað ella inkvisitoriskt forhoyrd av talentleysum mikrofonpeiggjarum.

Eitt serliga løgið fyrbrigdi eru teir **professionellu viðmerkjarnir** í kringvarp-

inum, teir sonevndu mannligu *»eyggleiðararnir«*. Ein *egggleiðari* er annars nakað, sum bara konufólk eru vælsignaði við aðrastaðni, men í kringvarpinum ber væl til at verpa hjá monnum eisini, sjálvt um tað mest eru politisk neyðaregg. Har sita viðhvørt tveir skammleysir menn og húðfletta ella háða allar politiskar flokkar í landinum, uttan Tjóðveldisflokkinn, sum teir báðir eru næstan rørandi samdir um at skammrøsa. Alla aðrastaðni velur man annars tveir viðmerkjarar, sum eru **diametralt ósamdir**, so hevur ein slík sending ein vissan relevans.

Longu meðan *Petur Mohr Dam, Marius Johannesen* og *Georg Samuelsen* livdu gramdu hesir seg av røttum um, hvussu einoygt og illa undirbyggt útvarpsins tíðindi ofta vóru, **MEN høvdu teir upplivað tað**, sum vit hava sæð, síðani Hoydalsbandin kom framat mitt í 90´ unum, so høvdu teir langt síðani havt kravt revolusión og útvarpsráðið hevði koyrt meginpartin av teimum indoktrinerandi tíðindadreingjunum til umskúlingar og ideologiska avvenjing á onkrum heimi fyri *serliga fúlar tíðindabronglarar* og *-missionerar*. Løgtingið hevði allarhelst figgjað eitt slíkt avdoktrineringsheim. Tað er minst líka umráðandi, sum at senda drykkjumenn til Íslands.

Eru trygg ræðisrættindi mennandi fyri eina vinnu?

THORMUND JOHANNESSEN
Skipsførari og skipsverkfrøðingur M.Sc.

Var fyri stuttum á fundi í stórari concern, sum eigur umleið 40 skipasmiðjur runt um í heiminum, ið smíðaðu fleiri enn 200 skip í 2012.

Koncernin smíðar mong sløg av skipum, og marknaðurin fyri at kalla allar skipabólkar hevur verið rimiliga góður seinastu mongu árin

vistu sølumenninir at siga frá, men eitt undantak er tó, og tað eru fiskiskipini. Tað verða ikki smíðað so nógv fiskiskip, og fiskiskipini hava sum heild eisini ein nógv hægri meðalaldur enn aðrir skipabólkar.

Tá ið eg spurdi hesar sølumenn, sum arbeiða á alheims

skipamarknaðinum, hví so mundi vera, kom eitt sera áhugavert svar:

“Ein avgerandi munur millum fiskiskip og aðrar skipabólkar, er, at aðrir skipabólkar kappast um marknaðin, meðan fiskiskip í flestu londum fáa tillutað egin fiskirættindi fyri eitt longri- ella óavmarkað tíðarskeið.”

Eitt sera áhugavert svar, helt eg, og kom at hugsa um Mærsk, sum fyri stuttum kunngjórði, at teirra mál frá 2007, um at minkað CO2-útlátið við 20% fram til 2020, longu var nátt í 2012, og at nýtt mál um 40% minni CO2-útlát í 2020 í mun til 2007 nú var sett.

Orsøkin til framburð og

góð úrslit hjá Mærsk eru at finna í eini áhaldandi menning av kappingarparametrum til tess at varðveita og helst eisini vaksa um sín part av marknaðinum.

Hugsa vit okkum harafturímóti, at flutningur millum til dømis fjareystur og Evropa var kvoteraður, og Mærsk, og onnur reiðarí við, høvdu ræðisrættindi til ávisan procentpart av flutninginum í óavmarkaða tíð, tó við eini uppsagnartíð á 7 til 9 ár; hvussu hevði flotin av stórum bingjuskipum so sæð út?

Tá hevði ikki verið neyðugt áhaldandi at ment flotan, til tess at tryggja sær sín part av marknaðinum, tí hann var givin frammanundan.

Úrslitið hevði helst verið eldri óøkonomisk skip og hægri flutningskostnaðir fyri okkum øll.

Nei ikki er vist, at trygg ræðisrættindi eru mennandi fyri eina vinnu, tí hesi kunnu saktans gerast ein kodd, eins og stuðul er tað!

Í einum landi har fiskivinnan hevur so nógv á sigar fyri búskapin, sum her hjá okkum, er tað av alstórum týðningi, at fortreytnar fyri vinnuni eru tær samfelagsliga bestu.